

Transitie en transformatie van de zorg voor jeugd

Een geslaagde transformatie & transitie?

Vanaf januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor het preventieve en curatieve jeugdbeleid. Hieronder valt ook de gespecialiseerde zorg, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugd (jeugd-ggz) en zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking (jeugd-lvb). Deze enorme operatie heeft verstrekking gevolgen op uiteenlopende terreinen, van de - normale - opvoeding van kinderen tot gespecialiseerde jeugdzorg.

Het gaat bij deze stelselwijziging om zowel een transitie als een transformatie. De transitie heeft betrekking op de overheveling van bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheden voor de gespecialiseerde jeugdzorg naar gemeenten.

Parallel daaraan maakt de zorg voor jeugd een inhoudelijke verandering door: een transformatie. Kernbegrippen daarbij zijn: preventie, vroege interventie, zorg en hulp zo licht mogelijk, het versterken van de sociale netwerken van kind en gezin. Doel is het opvoeden en opgroeien zo gewoon mogelijk te houden.

Onze visie

Wij willen dat het jeugdbeleid van de gemeente eraan bijdraagt dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien.

Maatschappelijk resultaat

De invulling van dat beleid begint met een overzicht van de staat van de jeugd, gevoed met cijfers uit jeugdmonitors. Het beeld dat hieruit rijst, geeft materiaal om ambities te formuleren. Als bijvoorbeeld blijkt dat het aantal ondertoezichtstellingen in de gemeente opmerkelijk hoog is, kan de ambitie zijn om dat in vier jaren met 25 procent terug te dringen. Om de ambities te realiseren, speelt de participatie van burgers en jeugdvoorzieningen een belangrijke rol. Hun inzet moet er uiteindelijk toe leiden dat jeugdbeleid tot maatschappelijke resultaten leidt.

Ken de vragen en problemen in uw gemeente

Verwacht percentage jeugdigen met 'ernstige' problemen in Nederland, 2013

Kinderen dat mishandeld wordt	3.5 %
Kinderen dat voortijdig school verlaat	3.6 %
Kinderen met overgewicht	10.4 %
Kinderen met gameverslaving	12.4 %
Kinderen met middelenmisbruik	7.1 %
Kinderen met autisme	1.0 %
Kinderen met angststoornis	12.5 %
Kinderen met depressie	2.7 %
Kinderen met ADHD	12.9 %
Kinderen met gedragsstoornis	6.3 %

Kwaliteit

Om te weten of de voorzieningen een goede bijdrage leveren aan de realisatie van het jeugdbeleid, kijken we ook naar de kwaliteit van de door hen geleverde diensten. Dat doen we door vragen te stellen over onder meer de kwaliteit van de programma's en de werkers, het bereik van de voorzieningen bij verschillende bevolkingsgroepen en de resultaten op de korte termijn, zoals de tevredenheid van de gebruikers.

Transformatie

De bedoeling van de transitie is niet alleen om de bestaande voorzieningen onder één regie te brengen, maar ook om het aanbod te transformeren. Welke diensten en voorzieningen er in het kader van het vernieuwende jeugdbeleid worden ingezet, en hoe hun verhouding ten opzichte van elkaar zal moeten zijn, vraagt om een herontwerp van het stelsel. Dat herontwerp bevat een continuüm van voorzieningen die leiden tot een inzet van gewone burgers tot aan het inschakelen van speciale scholen of voorzieningen voor uithuisplaatsing van jeugdigen. Ambitieuw jeugdbeleid is gericht op versterking van alle onderdelen van het stelsel.

Wat wij voor u kunnen betekenen

Het Nederlands Jeugdinstituut wil gemeenten, bestuurders en professionals in het jeugdveld zo goed mogelijk voorbereiden op zowel de transitie als de transformatie. Als hét landelijk kennisinstituut voor jeugd- en opvoedingsvraagstukken brengen wij de nieuwste inzichten uit wetenschap en praktijk samen.

Wij doen dat onder meer door het opzetten van netwerken waarin inhoudelijke experts van voorzieningen, beleidsmakers en bestuurders samen met onze deskundigen een antwoord proberen te vinden op actuele vraagstukken in de sector. Hoe kunnen gemeenten bijvoorbeeld uitvoering geven aan een sterke en effectieve eerste lijn? Wat houdt generalistisch werken in en hoe verhoudt de generalist zich tot de specialist? Hoe kun je de eigen kracht van jongeren, gezinnen en netwerken beter benutten? Hoe moet de nieuwe jeugdbescherming eruit komen te zien?

Wij bieden daarnaast een grote selectie aan publicaties, handreikingen en dossiers over uiteenlopende onderwerpen: van passend onderwijs tot de effectiviteit van de zorg in uw gemeente. Ook geven wij advies en organiseren wij trainingen. Onze deskundigen baseren zich altijd op evidence-based kennis.

Kortom: wij hebben alle kennis over de jeugd(zorg)sector in huis, waardoor we ervoor kunnen zorgen dat uw gemeente goede ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen kan ontwikkelen.

Een greep uit ons aanbod

- ❖ Kennisnet Jeugd is een podium voor het uitwisselen van inspirerende voorbeelden, biedt ruimte voor het stellen van vragen en voor discussie. Beroepskrachten en beleidsmedewerkers kunnen er vragen stellen en antwoorden geven, eigen voorbeelden delen en blogs schrijven over onderwerpen rond de transitie en transformatie. Het platform is ook een plek waar iedereen die zich met de transitie jeugdzorg bezighoudt elkaar kan ontmoeten, om bijvoorbeeld in een werkgroep samen aan een document te werken. www.kennisnetjeugd.nl
- ❖ In het Dossier Transitie Jeugdzorg vindt u feiten, adviezen, praktijkvoorbeelden en initiatieven rond de transitie. Bekijk bijvoorbeeld korte filmpjes over buurtteams die lokale zorg aanbieden. www.nji.nl/transitiejeugdzorg

Advies op maat

Onze adviseurs bieden ondersteuning en advies toegespitst op uw gemeente. Hoe kan uw gemeente bijvoorbeeld de regierol oppakken in samenwerking met anderen? Wat betekent dit voor de relatie met andere decentralisaties en samenwerkingsverbanden passend onderwijs? Hoe bewaakt u hierbij de kwaliteit? Hiervoor maken wij gebruik van bestaande kennis over het jeugdstelsel, feiten en cijfers over jeugd, opvoeding en beleid en veranderkundige inzichten. Kijk voor het aanbod op www.nji.nl/portfolio.

- ❖ In onze publicaties en handreikingen vindt u inspiratie en informatie voor de inrichting van het aanbod in uw gemeente. Zo beschrijven we in de brochure Van enkelvoudig opvoedingsprobleem tot multiproblemsituaties van licht naar zwaar de problemen en de interventies die daarvoor in te zetten zijn. Meer publicaties vindt u op www.nji.nl/publicaties.

- ❖ In internationale expertmeetings en internationale visitaties halen we relevante kennis over de transitie uit het buitenland en verbinden we Nederlandse kennis en experts met buitenlandse expertise.

- ❖ Met de transformatie van de jeugdzorg komt de nadruk te liggen op generalistische hulpverlening die dicht bij kind en ouders wordt georganiseerd. De notitie Generalistisch werken rondom jeugd en gezin biedt een uitgebreide verkenning van dit concept. De notitie én een korte factsheet zijn te vinden op www.nji.nl/nl/generalistisch-werken.

- ❖ In het boek Om het kind (2013) geven twaalf invloedrijke denkers en doeners uit praktijk, beleid en wetenschap hun visie op de transitie. Om het kind is te bestellen via www.nji.nl/publicaties.

- ❖ De notitie Top tien positieve ontwikkeling jeugd beschrijft de top tien van beschermende factoren voor het inzetten van activiteiten en interventies voor de positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren, zoals sociale binding en kansen voor betrokkenheid.

- ❖ Het Nederlands Jeugdinstituut biedt lezingen, workshops en stoomcursussen over de transitie, de transformatie of de jeugdzorg in het algemeen. Zie voor meer informatie www.nji.nl/stoomcursus.

Monitoren van zorggebruik

Voor gemeenten is het erg belangrijk dat zij volledig op de hoogte zijn van hun lokale zorgopgave. Hoeveel jeugdigen zijn er, wat is het lokale zorgaanbod en het zorggebruik, waar liggen de uitdagingen? Op aanvraag stellen wij een rapportage op maat samen: toegespitst op uw gemeente en gebaseerd op lokaal, regionaal en landelijk cijfermateriaal. Hierin nemen we de te verwachten zorgbehoefte en zorgkosten mee. Neem voor meer informatie contact op met het Nederlands Jeugdinstituut.

Colofon

Auteurs

Guido van Eijck, Hellen Kooijman, Tom van Yperen

Fotografie

B. Neumann, M. Loermans

Vormgeving

Punt Grafisch Ontwerp

© 2013 Nederlands Jeugdinstituut

Nederlands
Jeugd
instituut

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221
3501 DE Utrecht

T 030 230 63 44
E info@nji.nl

www.nji.nl

Voor meer informatie, zie ook:

www.ctc-holland.nl

www.allemaalopvoeders.nl
